

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 13.01.2020 nr 1.2-1/87-1

Meie 31.01.2020 nr 4/21

Arvamuse esitamine tervishoiu ja tööohutuse seaduseelnõu väljatöötamise kavatsuse kohta

Lugupeetud Tanel Kiik!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Sotsiaalministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust tervishoiu ja tööohutuse seaduseelnõu väljatöötamise kavatsuse (edaspidi: VTK) kohta, millega viiakse seadusesse tööelu infosüsteemi arendamisega seotud muudatused. Järgnevalt esitame VTK kohta oma tagasiside lähtudes ca 3400 liikmesettevõtte seas läbiviidud küsitluse tulemustest.

Üldised kommentaarid ja ettepanekud

Plaanitavad infosüsteemi arendused ja õigusaktide muudatused avaldavad positiivset mõju eelkõige nendele ettevõtetele, kel täna ei ole töökeskkonnaga seotud kohustuste haldamiseks infosüsteemi. Selliste ettevõtete hulka kuuluvad peamiselt väiksemad ettevõtted.

Mitmed suuremad ettevõtted tõid välja, et neil on olemas oma infosüsteem, millel on vähemalt osaliselt samad funktsioonid loodava iseteeninduskeskkonnaga ning nad ei näe muudatustes väga suurt kasu. Pigem on need ettevõtted mures, et nende halduskoormus või kulud võivad suurenedada, sest nad peavad hakkama andmeid kaks korda sisestama – enda infosüsteemi ja Tööinspektsiooni infosüsteemi. Seda muret aitaks leevendada infosüsteemide omavaheline liidestamine, kuid sellega kaasnevad vähemalt ühekordsed arenduskulud, mille suurus ei ole meile hetkel teada.

Ettevõtete halduskoormust aitaks vähendada ka see, kui iseteeninduskeskkond suhtleks automaatselt teiste riiklike infosüsteemidega, näiteks töötamise registriga. Seetõttu peame väga oluliseks, et loodav süsteem oleks liidestatud teiste riiklike andmekogudega.

Lisaks tekkis meil küsimus, kas uue iseteeninduskeskkonna teenuste kasutamine on igale ettevõttele kohustuslik või vabatahtlik. Mõne teenuse (nt riskianalüüsi koostamine) puhul on VTK-s selgelt kirjas, et ettevõtte võib lisaks iseteeninduskeskkonna teenusele kasutada ka muud lahendust. Samas mitme teenuse (nt erinevate tööohutusega tegelevate rollide paika panemine ettevõttes) osas puudub selline märge. Palume Sotsiaalministeeriumil selgelt välja tuua, millises ulatuses on uue iseteeninduskeskkonna kasutamine ettevõtetele kohustuslik ja millises ulatuses mitte.

Kaubanduskoja liikmete tagasiside näitas, et uue iseteeninduskeskkonnaga seotud teenuste kasutamine võiks olla ettevõtetele vabatahtlik. Näiteks kui ettevõttel on

töötajate tervisekontrolli jaoks oma andmebaas, mis saadab ka meeldetuletusi, siis ei peaks riik kohustama ettevõtet kasutama Tööinspeksiooni iseteeninduses sama teenust. Vabatahtlik teenuste kasutamine aitab tagada, et muudatused ei suurenda kulusid ja halduskoormust nende ettevõtete jaoks, kes täna kasutavad oma süsteeme. Lisaks toodi välja, et iseteeninduskeskkonna teenused ei pruugi sobida igale ettevõttele sõltumata suuruselt ja tegevusvaldkonnast. Vabatahtliku teenuste kasutamise korral saaks iga ettevõtte otsustada, kas uus lahendus vastab ettevõtte vajadustele ning toob kasu või mitte.

Riskianalüüs

Riik soovib panna ettevõttele kohustuse esitada töökeskkonna riskianalüüs Tööinspeksioonile. Riskianalüüsi koostamise lihtsustamiseks plaanib riik 2021. aastaks arendada riskianalüüsi töövahendit, mille abil saab ettevõtte hinnata oma töökeskkonna ohtusid. Süsteem pakub ettevõttele võimalikke lahendusi ja talle moodustub tegevuskava töökeskkonna parandamiseks. Jätkuvalt on tööandjal võimalik valida, kuidas ta töökeskkonna riskianalüüsi läbi viib – kas teeb seda ise või tellib väliselt teenuse osutajalt. Ettevõtte võib teha töökeskkonna riskianalüüsi ka muud meetodit kasutades kui loodava töövahendi abil, kuid sellisel juhul tuleb riskianalüüs eraldi töökeskkonna iseteenindusse üles laadida. Riskianalüüsi sisu ja kvaliteeti kontrollib tööinspeksioon siis, kui ettevõtte satub järelevalve valimisse.

Kaubanduskoja liikmete tagasiside näitab, et riskianalüüsi töövahendi järele on vajadus eelkõige väiksematel ettevõtetel. Samas rõhutasid paljud ettevõtted, et säilima peab paindlikkus ehk ettevõttel peab olema ka edaspidi võimalik otsustada, kuidas riskianalüüsi läbi viia. Uue riskianalüüsi töövahendi kasutamine ei tohi olla ettevõtetele kohustuslik.

Ettevõtted tegid ka ettepaneku, et kui ettevõtte ostab sisse riskianalüüsi koostamise teenust, siis võiks ettevõttel olla võimalus volitada teenuse osutajat sisestama riskianalüüs Tööinspeksiooni iseteeninduskeskkonda. Sellisel juhul jääks ära riskianalüüsi saatmise ja üleslaadimisega kaasnev kulu.

Üks tervishoiuteenuse osutaja tegi ettepaneku, et ettevõtte riskianalüüsist tulenevad ohutegurid võiksid olla mugavalt läbi elektroonilise lahenduse kättesaadavad ka tervishoiuarstidele. Sellisel juhul on paremini tagatud arstliku kontrolli vastavus töökeskkonna ohuteguritele.

Kaubanduskoja liikmete hulgas on ka neid ettevõtteid, kelle hinnangul on väga keeruline välja töötada riskianalüüsi töövahendit, mis sobiks igale ettevõttele sõltumata suuruselt ja tegevusalast. Näitena toodi Töobikut, mis aitab samuti töökeskkonna riskianalüüsi läbi viia, kuid mida ettevõtted pole massiliselt kasutusele võtnud. Sooviti teada saada, mille poolest hakkab uus riskianalüüsi töövahend erinema Töobiku abil riskianalüüsi koostamisest. Lisaks on mõistlik välja tuua, kui paljud ettevõtted on täna kasutanud Töobiku abi riskianalüüsi koostamiseks. Kui see number ei ole väga suur, siis võiks välja tuua ka selle, milliste uuenduste abil soovitakse kasutajate hulka suurendada uue riskianalüüsi töövahendi puhul.

Tervisekontrolli otsus

Kaubanduskoda toetab plaanitavad seadusemuudatusi, mille kohaselt toimub tervisekontrolli otsuse vormistamine, edastamine ja haldamine edaspidi elektrooniliselt, mitte enam paber kandjal. Näeme, et see muudatus võimaldab vähendada ettevõtete halduskoormust. Kui tervisekontrolli otsused liiguvad elektrooniliselt ja neid säilitatakse riigi infosüsteemis, siis tuleks kehtetuks tunnistada näiteks töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13¹ lõikes 11 sisalduv põhimõte, mille kohaselt säilitab tööandja tervisekontrolli otsuseid 10 aastat pärast töötajaga töösuhte lõpetamist.

Samas tuleb arvestada, et muudatusega kaasneb täiendav arenduskulu töötervishoiuteenuse osutajatele, kes peavad oma infosüsteemi liidestama riigi infosüsteemiga. Võimaluse korral palume muudatusega kaasnevate mõjude juures ka see arenduskulu suurus välja tuua.

Teeme ettepaneku, et tervisekontrolli otsusele minev info võiks olla struktureeritud, mitte vabatekstivälja sisaldav. Struktureeritud andmed tagavad tööandjale ja Tööinspeksioonile parema ülevaate ja töödeldavuse ning aitavad parandada ettevõtte nõustamist ohtude maandamisest.

Töötajate elektrooniline juhendamine

Kaubanduskoja liikmete seas läbi viidud küsitlus näitas, et ettevõtted näevad kõige vähem vajadust töötajate juhendamist võimaldava teenuse järele. Ettevõtted tõid välja, et juba praegu on võimalus lasta töötajatel tutvuda Töökikusse laetud juhenditega ja neid digitaalselt allkirjastada, kuid see lahendus ei toimi hästi. Sotsiaalministeerium võiks edaspidi selgelt välja tuua, kui palju ettevõtteid kasutab täna Töökikus seda teenust, mis põhjused takistavad selle teenuse arvukamat kasutamist ning mille poolest hakkab uus lahendus erinema Töökikus pakutavast teenusest.

Ettevõtted tõid välja, et paljudel juhtudel ei ole töötajate elektrooniline juhendamine rakendatav töö iseloomust ja protsessist tulenevalt või siis ei ole töötajatel piisavalt teadmisi ja oskusi elektrooniliste infosüsteemide kasutamiseks. Lisaks mainiti, et juhendamisel tuleb anda töötajale selgitusi ja olla kindel, et töötaja sai ikka kõigest aru, kuid elektrooniline keskkond ei soosi selle eesmärgi täitmist. Ettevõtetel tekkis ka küsimus, et mis saab siis, kui vajalikul hetkel ehk tööle vormistamisel on süsteem maas või ülekoormatud.

Kindlasti on hulgaliselt ka neid ettevõtteid, kus on võimalik töötajaid juhendada elektrooniliselt ja kus on uuesti teenusest kasu ning ettevõtetel huvi seda teenust kasutada. Samas ei tohi riik selle teenuse kasutamist muuta kohustuslikuks. See tähendab, et ka pärast tööelu infosüsteemi arendamist peab tööandjatel olema õigus otsustada, millisel viisil töötajaid juhendada.

Muud ettepanekud

Saime osadelt ettevõtetelt tagasisidet, et loodavas iseteeninduskeskkonnas võiks olla veel teisigi töökeskkonnaga seonduvaid funktsioone, mida VTK-s ei ole kirjeldatud. Näiteks tehti ettepanek, et iseteeninduskeskkonnas võiks olla võimalik hallata isikukaitsevahendite ja tööriiete väljastamist.

Lisaks võiks iseteeninduskeskkond pakkuda ettevõtetele erinevate juhendite põhjasid, mida iga tööandja saab vastavalt oma ettevõtte töökeskkonnale kohandada. Näiteks võiks keskkonnas olla kuvariga töötamise juhendi näidis või mõni muu ohutusjuhend laiemalt levinud töö või töövahendi kasutamise kohta. Näidise olemasolu annab tööandjale võimaluse koostada selle abil oma töökeskkonda sobiv juhend ning ettevõtte ei pea juhendit algusest lõpuni ise koostama. Selline lahendus lihtsustaks eelkõige väiksemate ettevõtete jaoks juhendite koostamist.

Iseteeninduskeskkond peab võimaldama ettevõttel määrata töötajatele erinevaid rolle erinevate õigustega. See on vajalik selleks, et ettevõtte ühe valdkonna töötaja (nt koolitusspetsialist) ei näeks kõiki ettevõtte andmeid, vaid ettevõtte saab ise määrata, millistele andmetele on sellel konkreetsel töötajal ligipääs.

Loodame, et peate võimalikuks võtta arvesse Kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid. Vajadusel oleme valmis kohtuma ja oma seisukohti lähemalt tutvustama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070